

go **A went a go ige múltidejű alakja.**
Összesen 261 jelentés felelt meg a keresésnek.

• **megy**, **halad**, **indul**
• **valahova való**, **befér**
• **működik**, **jár**

Van még jelentéscsoport!

Ige
A szó gyakorisága: ●●●●●
Rendhagyó ragozás!
Ragozás: **to go, went, gone**
Ingés alak: **going**
E/3: **goes**

4. ábra. A went szó szócikke (www.topszotar.hu)

múlt idejű alak, jelen idejű melléknévi igenévi alak) keresve is az alapalak (csupasz főnévi igenév) szócikkét megtalálni. Ezekben az esetekben jelöli a főnévi igenév szócikkén belül, hogy a szó milyen idejű alakjára kerestünk, továbbá kiemeli azt, ha rendhagyó igével és annak ragozásával van dolgunk.

Példákkal szemléltetve mutattam be az online topszótár szerkezetét és tartalmát. Bár mind e szótár és a SZTAKI szótár forrásai között részben ugyanazok az anyagok szerepelnek (például: <http://mek.oszk.hu/00000/00076/>), a topszótár szócikkei mégis jobban strukturáltak, átláthatóbbak. A szótár könnyű kezelhetőségének és a hozzáadott plusz információknak köszönhetően sok egyebet is megtudhatunk a keresett szóról (fokozás, ragozás, gyakoriság). Felhasználása kifejezetten hasznos lehet a nyelvtanulók, vagy a nyelvet gyakorlók számára.

IRODALOM

www.topszotar.hu (hozzáférés: 2012. 11.20.)

www.sztaki.hu (hozzáférés: 2012.11.20.)

Oxford Dictionary: <http://oxforddictionaries.com> (hozzáférés: 2012.11.20)

Klenk Márk

Károli Gáspár Református Egyetem TERMIK

1088 Budapest, Reviczky u. 4.

klenky1990@gmail.com

Rikaichan. <http://rikaichan.mozdev.org>

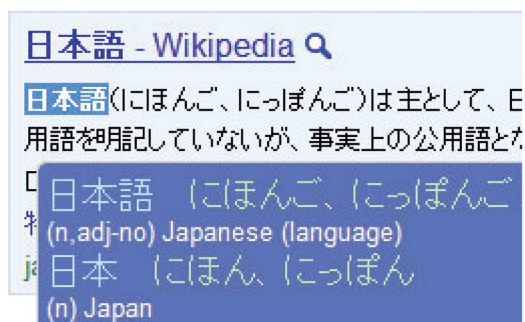
A Rikaichan szótárprogram első Firefoxra letölthető verziója a 0.5.8-as, amely 2006 áprilisa óta elérhető (<https://addons.mozilla.org/hu/firefox/addon/rikaichan/versions/>). 2009-ben már az 1.05-ös verziót használhatták azok, akik az interneten szerettek volna japán szövegeket olvasni. Ekkortájt találkoztam a *Rikaichannel*, amely japán tanulmányaimhoz hasznos segítséget nyújtott. Amikor már a gyűjtendő információkat többségében az internetről szereztük, a *Rikaichan* nagymértékben megkönnyítette a dolgunkat. Akik japán vagy egyéb logografikus és logoszillabikus írást használó

nyelvet tanulnak, tudják, hogy az írás és olvasás ezeken a nyelveken meglehetősen nehéz. Példa erre a japán nyelv, ahol több mint kétezer írásjel használatos (ezek az alap kanjok, amelyeket a japánok általános és középiskolában tanulnak a japán oktatási törvény szerint, vö. <http://www.mext.go.jp/english/>) két másik írásrendszer (*katakana*, *hiragana*) mellett. Ezt még nehezíti az a jelenség is, hogy összetételtől, használatától és kontextustól függően többféleképpen olvashatók ki az írásjelek, és ez a jelentésükön is módosíthat. A nevek kiolvasása pedig – bizonyos szinten – a szülők-től függ.

A *Rikaichan* egy *add-on* ('hozzáadott') szoftver, azaz 'kiegészítő', amely Firefox, Thunderbird és Seamonkey böngészőkre telepíthető (<http://www.polarcloud.com/rikaichan>). Emellett popup – ahogy magát definiálja –, azaz előugró ablak. Japánról angolra, németre, franciára és oroszra fordító verziók léteznek. Mivel a szoftver ingyenes, több helyről is elérhető, ezért a honlapon lehetőségünk van a fejlesztés anyagi támogatására, ezzel hozzásegítve a *Rikaichan* alkotóit és üzemeltetőit az újabb kiadások elkészítéséhez (<http://rikaichan.mozdev.org>). Az oldal szerint a legutolsó elérhető verzió a *Rikaichan 2.07* (megtekintés 2013.07.06), azonban létezik már *Rikaisama* is (első verziója 2010. április 1-jén jelent meg, az utolsó, 17.1 pedig 2012. december 2-án), amely a *Rikaichan* továbbfejlesztett változata. Ezen felül léteznek módosítások, vagy speciális, egyféle böngészőre letölthető verziók, mint a *Rikaisan* és a *Rikaikun* (<http://rikaisama.sourceforge.net/>).

A *Rikaichan* oldalán információkat találhatunk a programról, emellett innen szintén letölthető a szótár. A letöltéssel kapcsolatos résznél a felmerülő problémákról is olvashatunk, azonban, ha lépésről-lépésre követjük az instrukciókat, nem túl bonyolult üzembe helyezni a kiegészítőt (<http://rikaichan.mozdev.org>). Miután telepítjük a *Rikaichan*-t, újraindítjuk a böngészőt, és az egér jobb gombjára kattintva kiválasztjuk a *Rikaichan* fület, és aktiváljuk is a szótárt.

A *Rikaichan* egy *mobimouse*- vagy *fordítóegér-szótár*. (Ez azt jelenti, hogy nem kell beírni a keresett szót vagy kifejezést a keresőablakba, csupán az egeret ráírva a szóra megkapjuk annak jelentését (a megfelelő eszköz telepítésével manuálisan is kereshetünk szavakat). Mindkét keresési opció koncepciója ugyanaz, hiszen a szónak a jelentését egy adatbázisból hozza elő a program. A *Rikaichan* forrásként a JMDict-et (*Japanese-Multilingual Dictionary*) használja, ami egy XML-alapú

1. ábra. (<http://www.polarcloud.com/rikaichan>)

japán lexikai adatbázis. A JMDict egy EDICT *Japanese-English Electronic Dictionary* elnevezésű, 1999 óta működő projekt eredménye (<http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/jmdict.html>). Az adatbázist folyamatosan frissítik, részben ennek is köszönhető a *Rikaichan* verziók nagy száma.

A *Rikaichan* hátránya, hogy nem minden dokumentumtípust támogat, azonban a legáltalánosabb leíró nyelveket – mint a html – és a fő karakterkódolásokat – mint az UTF-8, Shift-JIS, EUC-JP – igen (<http://rikaichan.mozdev.org>). Emellett pedig hátránya még, hogy egyirányú: csupán japánról fordít, de japánra nem.

A felugró ablak a következőképpen jelenik meg (1. ábra).

Ahogy rávisszük a kurzort a japán írásra, az rögtön beszínezi a szótárazandó részt, mintha kijelöltük volna. Külön hasznos, hogy amellet, hogy egy-egy írásjelet is kereshetünk, a szótár automatikusan kijelöli az opcionálisan keresett szót vagy kifejezést. Felismeri a kanjiösszetételeket, a ragozott formákat és többnyire az állandósult, vagy többször együttálló szerkezeteket is. Ez arra enged következtetni, hogy a JMD adatbázison kívül a szótár egyéb nyelvtechnológiai alkalmazásokat is használ, mint például a morfológiai elemzőt.

Világoskék a keresett szó, majd világoszölddel követi *hiraganával*, hogy hogyan kell kiolvasni (ebben a példában kétféle olvasat használatos, amelyeket fel is tüntetnek: *nihongo*, *nippongo*). Az ablakban zárójelben a szófajt is jelezzik.

Ha a kanjiról több információt szeretnénk megtudni – például hány vonásból áll az írásjel, mi a gyöke, hogyan olvasható ki, mely szótárakban hányas számú stb. – a SHIFT-et vagy az ENTER-t kell nyomnunk, amivel részletes kanjikártyát kapunk (<http://rikaichan.mozdev.org>). Egy kanjikártya a következőképpen néz ki (2. ábra).

Fölül található a kanji kiemelve, alatta a jelentés, és kategorizálva (*onyomi*, *kunyomi*) az összes lehetséges olvasat. Nyelvi információ még a *radical*, azaz 'gyök',

frequency-of-use ranking

radical

the kanji

english keyword

onyomi (in katakana)

kunyomi (in hiragana)

name readings

if the kanji is a radical, the radical names are shown here

jouyou grade level, general use or name use

stroke count

radicals / components that make up the kanji

index used in dictionaries, unicode code, etc.

radical	grade	
ノ 4	2	
freq	strokes	
37	8	
ノ	の	kana no
一	いち	one
丨	ぼう	stick
日	ひ	sun
木	き	tree
田	た	rice field
Halpern Index	3568	
Heisig Index	504	
Kanji Learners Dictionary Index	2221	
Nelson Index	213	
New Nelson Index	2596	
PinYin	dong1	
Skip Pattern	4-8-3	
Tuttle Kanji & Kana	71	
Tuttle Kanji Dictionary	0a89	
Unicode	6771	

2. ábra. Kanjikártya (<http://rikaichan.mozdev.org>)

ami a papíralapú szótárban való keresésnél szolgál segítségként, és azt jelzi, milyen gyök az alapja a keresendő írásjelnek. A *stroke count* (a 'vonások száma') azt jelzi, hogy hány vonással írható a jel, ami szintén a jobb kereshetőséghez járul hozzá. A 2. ábrán láthatók még a gyakoriságra (*freq, grade*) vonatkozó adatok.

Könnyítendő a kanji megtanulását, feltüntetetik, hogy milyen alapírásjeleket tartalmaz a kanji, azokat hogyan kell olvasni, és mit jelentenek. Ahogy azt láthatjuk az olvasatok alatt, ha a keresett írásjel önmaga is gyök, tehát bonyolultabb kanjik alkotó komponense, annak elnevezése is szerepel a kártyán. Az ablak alsó felében található az egyéb szótárak és kódolások számai, illetve kódjai is.

A *Rikaichan* kevés negatívumáról már szóltam, az előnyöket pedig hosszasan lehetne sorolni. Amellett, hogy felhasználóbarát – mind a letöltésében, mind a használatában –, folyamatosan bővül úgy, hogy az alapkonceptiót és struktúrát megőrzi, így, ha le is töltjük a legújabb verziót, nem kell előlről kezdenünk a program tanulmányozását. A javított, tökéletesített verziók folyamatosan frissülnek és jelennek meg, továbbá külön letölthetők már speciális kiegészítők is, mint például a japán nevek szótára. A naprakészségnek a titka a forrásként használt adatbázis folyamatos karbantartása és frissítése. A kereső, mivel nem szükséges a szavak begépelése, jelentősen meggyorsítja a fordítást, ezen felül rendkívül bő szókincset tartalmaz. A többi szótárra, kódolásokra és átírásokra történő utalással pedig egy olyan globális hálót reprezentál, ami az online szótárak jövője felé mutat.

IRODALOM

- <https://addons.mozilla.org/hu/firefox/addon/rikaichan/versions/> (hozzáférés: 2013.03.25.)
<http://rikaichan.mozdev.org> (hozzáférés: 2013.03.25.)
<http://rikaisama.sourceforge.net/> (hozzáférés: 2013.03.25.)
<http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/jmdict.html> (hozzáférés: 2013.03.25.)
<http://www.mext.go.jp/english/> (hozzáférés: 2013.03.25.)
<http://www.polarcloud.com/rikaichan> (hozzáférés: 2013.03.25.)

Kovács Réka
 Károli Gáspár Református Egyetem TERMIK
 1088 Budapest, Reviczky u. 4.
 kovacs.reka0203@gmail.com

Bíró E. 2011. Szótár a joghoz. Oktatásban, munkában, közéletben, otthon. Jogi szakkifejezések és jogban használt idegen szavak jelentése, köznapi tartalmától eltérő jogi fogalmak és kategóriák rövid magyarázatai. Budapest: Jogismeret Alapítvány, 288 p., ISBN: 978-963-88965-1-3

A *Szótár a joghoz* címmel megjelent mű a jogi szótárak közé sorolható. A jogi szótárak többsége kétnyelvű szótár, ilyen például a *Magyar–német jogi és államigazgatási szótár* (Karcsey 1963), a *Magyar–angol jogi szótár* (Móra 1992), a *Magyar–francia, francia–magyar jogi szótár* (Bárdosi–Trócsányi 2001), és a *Francia–magyar jogi*